

# WŁOCŁAWO KUJAWSKIE

Biblioteka Wojskowa  
D. O. K. VIII.  
Toruń

Prenumerata  
na miejscu mk.  
225.000, na pro-  
wincji i z odno-  
szeniem do do-  
mu 250.000 mk.

Opłacenja  
za wiersz nonpa-  
relowy pierwsza  
strona 10000 m.,  
druga i trzecia  
8000 mk. czwar-  
ta 6000 mk. Ogl.  
drobne 4000 mk.  
za wyraz, tust.  
druk, podwójnie,  
najmniejsze ogl.  
40000 m. Dla za-  
granicy ceny o  
100% wyższe.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.  
Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarium uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12  
REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 3-EJ DO 4-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 24. N. P. K. O. 61.783.



Ostatnia niezwykła zbrodnia, która pochłonęła tyle ofiar, a godziła w serce Matki Ojczyzny, wstrząsnęła do głębi serca i umysłami tych wszystkich, w których tleje choćby iskierka miłości ojczyznoznawstwa.

Dla pokrzepienia serc i w celu zaniesienia modłów za spójność dusz ofiar, ręką zbrodniczą wyrwanym z grona żyjących, odprawione będzie uroczyste

## Nabożeństwo Żałobne

W BAZYLICE KATEDRALNEJ

w czwartek dn. 18 października o godz. 10 rano, na które Najdostojniejszy Pasterz wraz z Kapitułą zaprasza wszystko duchowieństwo i wszystkich mieszkańców Włocławka i jego okolic w tem przeświadczeniu, że nikt, który myśli i czuje po polsku, nie uchyli się od tego zaproszenia.

Najtrudniejszą nauką jest nauka życia.

Legatowicz.

## Polska wytrzyma!

Cały kraj został wstrząśnięty hukem wybuchu w prochowni na Cytdeli warszawskiej. Potworność tragedji osobistej ofiar i ich rodzin została jednak w świadomości ogółu zaćmiona grozą bezwzględności ataku koncentrycznego na Polskę, jaki wrogowie państwa prowadzą od paru tygodni, w środkach nie przebierając.

Po kampanji finansowej, skierowanej przeciwko skarbowi państwa, po wyuzdanej kampanji prasowej i wiecowej, posuniętej aż do podmywy do podpalania zbiorów, po zapowiedziach i próbach wywołania strajku urzędników, po niby to dzikim wybuchu bezmyślnego z punktu widzenia interesów ekonomicznych robotnika strajku górno-śląskiego, po rozkołysaniu sztucznie udawanych namiętności politycznych przeciwko rządowi — następuje już wyraźny zamach dynamitowy, wymierzony przeciwko sile zbrojnej narodu. Wszystkie te zjawiska stanowią jednolitą front walki, walki na śmierć i życie przeciwko rządowi, podjętej ostatnio ze wzmoczoną energią przez skojarzone międzynarodowe potęgi: żydowsko-masońską i komunistyczną.

Dlaczego teraz właśnie ta wściekłość natarcia, dlaczego nawet Polacy

w tej haniebnej służbie tracą już miarę prostej nawet przyzwoitości?

Przyczyna jest jasna: oto przed narodem polskim po raz pierwszy od lat pięciu otwiera się realna, rzeczynista możliwość zwyciężenia kryzysu powojennego, uzdrowienia finansów, zakończenia okresu prób i eksperymentów, ukrócenia anarchji; po raz pierwszy na czele życia państwowego stanął rząd narodowo niezależny, w którym niema ani jednego człowieka, zależnego od żydów czy masonów, oparty o większość, której głosy obcych i wrogich narodowi polskiemu posłów nie są potrzebne. Ta chwila wyzwolenia z pod wpływów organizacji tajnej, zarysowująca się nad Polską zorzą pomyślnego rozwoju narodowego życia — zmusza potęgę lewicowo-żydowskie do wydania nam rozstrzygającej bitwy. Teren jej i moment zostały przez nieprzyjaciela trafnie obrane: dziś, albo nigdy — musiał sobie powiedzieć każdy, kto wie, że dla niego w Polsce, przez naród polski rządzony, wszelkie szanse dalszego brojenia muszą się zamknąć raz na zawsze. A teraz właśnie, kiedy przeprowadzenie pełnomocnictw, niezbędnych rządowi dla naprawy skarbu i dla stanowczego unieszkodliwienia

komunistów, kiedy przeprowadzenie budżetu, wykluczającego dalszy druk marek, kiedy uzyskanie pożyczki zagranicznej, kiedy najważniejsze i najdrażliwsze sprawy państwowe wymagają możliwego spokoju i ładu w kraju — teraz właśnie atak ostry jest dla rządu najdotkliwszy i stąd nadzieja, że — anuż, może ten rząd się zleknie, może społeczeństwu nerwów i cierpliwości zabraknie, może jednak się uda.

Ale te nadzieje zawiodą, bo zwycięstwo rozpoczęła i cały naród coraz wyraźniej i jaśniej przyjmuje podstawę wojennego przygotowania moralnego, w którym nikt o zwycięstwie nie myśli, wszelką podmowę do niekarność uważa każdy za zdradę, wszelkie alarmy i plotkowa-

nia lekkomyślne o rządzie i polityce spotykają się z pogardą i przeciwdziałaniem.

I położenie staje się cięższe, im buta i bezczelność żydowska stają się wstrętniejsze, im dotkliwsze są skutki kryzysu finansowo-gospodarczego dla całego społeczeństwa, tem więcej potrzeba spokoju i karność. Walkę narodu prowadzi rząd, który ma zaufanie większości polskiej. Jego rzeczą jest rządzić i rozkazywać, naszą rzeczą jest słuchać i rozkazy wykonać, a zwycięstwo przyjdzie prędzej aniżeli sądzimy. Jest to już atak ostatni — Polska go przetrwa.

Ks. dr. Kazimierz Lutosławski,  
poseł mazowiecko-podlaski.

## Z Chrześcijańskiej Demokracji.

W poniedziałek d. 15 b. m. w przepelnionej sali Robot. Chrz. przy ul. Maślanej Nr. 2. odbyło się nadzwyczajne walne zebranie miejscowego Koła Chrz. Dem.

Zebranie zagał i prowadził prezes Stronnictwa, p. dyr. Fr. Zieliński. Po odśpiewaniu zwrotki hymnu »My chcemy Boga«, przewod. w mocnych słowach potępił ohydny, wywrotową akcję sił wrażeń, czyhających, działających na zgubę Ojczyzny Matki i tak już cierpiącej wskutek nędzy jej najmłodszych dzieci — ludu pracującego. Następnie przypomniał główne wytyczne programu Ch.K.D.

weswał zebranych do tem ściślejszego zszeregowania się pod sztandarem chrześcijańskiej myśli społecznej. Po omówieniu spraw organizacyjnych przewodniczący przedstawił bieg polityki aktualnej. W obfitej dyskusji na temat zagadnień politycznych doby obecnej zabierali głos pp. Musiałek, X. Petrykowski, p. Muchowicz, Postolski, Szczerkowski, X. Wojsa, p. Gostyński Kaczorowski i wielu innych. Na zakończenie dyskusji X. Wojsa zgłosił następującą rezolucję, którą zebrani gromkimi oklaskami przyjęli i uchwalili:

Członkowie Chrześcijańskiej De-

mokracji, zebrani licznie w dn. 15 b. m., wstrząśnięci do głębi swej duszy ohydny zamachem na ład i spokój wewnętrzny w Ojczyźnie naszej, w tej ciężkiej dla niej chwili zanoszą gorący apel do swych przedstawicieli w Sejmie, do klubu Chrześcijań. Dem., aby zwarci w nieugiętym szeregu z innymi organizacjami narodowymi stanęli odważnie, mocno i zdecydowanie do walki z wrogiem wewnętrznym.

## Masowa ucieczka żydów z Bawarii.

Do granic austriackich w Salzburgu przybywają pociągi, przepelnione emigrantami z Bawarii, a zwłaszcza z Monachjum.

Emigranci ci są pochodzenia żydowskiego i zmuszeni byli opuścić swe miejsca zamieszkania z powodu nieprzejednanego stanowiska narodowych socjalistów wobec żydów bawarskich.

Łącznie z rozruchami, jakie odbywają się obecnie w Monachjum i w Norymberdze, zdarzają się napady i gwałty, dokonywane na ludności żydowskiej.

Niedawno przeciągał ulicami Monachjum sfanatyzowany tłum chłopów i robotników wśród okrzyków: Precz

My, robotnicy chrześcijańscy, niosący cały ciężar drożyzny i z niej płynącej nędzy materialnej, — zapewniamy naszych posłów w Sejmie, że do walki o całość i niepodległość Ojczyzny staniami z wami w jednym szeregu.

Odśpiewaniem Roty zakończono wzniosłe i miłością cierpiącej Ojczyzny przepełnione zebranie.

z żydami! Wypędzić ich do Rosji!

Tłum napastował na ulicach przechodniów o semickim wyglądzie, w wielu miejscach pobito bardzo dotkliwie kilkadziesiąt osób.

Policja zdaje się sympatyzować z tym ruchem, lub czuje się zupełnie bezradną wobec groźnej postawy tłumów.

Na interwencję policji odpowiadają tłumy, iż obecnie wykroczenia są tylko zapowiedzią przyszłych wypadków, w których krew się poleje.

Jest faktem, iż wiele osób z żydowskiej finansjery i pracującej inteligencji dostało wezwanie do natychmiastowego opuszczenia Bawarii, raz na zawsze.

pod przewodnictwem mecenasa E. Waydla zebranie, na którym inż. A. Rylke wygłosił ilustrowany przezroczami referat o działalności floty francuskiej w czasie wojny. Referat dał w dostępnej formie dokładny obraz operacji tej floty na różnych morzach podkreślając ogromne znaczenie i wpływ, które miała skromnie lecz bohatersko pracująca flota francuska na przebieg wojny. Opowiadane z wielkim talentem bohaterskie czyny marynarzy francuskich naelektryzowały tłumnie zebraną publiczność, która zwracając się do obecnego na zebraniu Szefa Morskiej Misji Francuskiej w Polsce komandora Jolivet prosiła Go wyrazić w imieniu Ligi Żeglugi Polskiej Marynarce Francuskiej wyrazy podziwu dla jej skromnej i bohaterskiej działalności w czasie wojny i złożyć jej życzenia wielkiego rozwoju dla zabezpieczenia spokoju, poszanowania prawa i sprawiedliwości.

Komandor Jolivet w serdecznych słowach dziękował Lidze za wyrazy uznania dla Floty Francuskiej, dziękując prelegentowi za Jego nadzwyczaj dobrze ujęty i dokładny referat i podkreślił ogromne znaczenie floty w czasie wojny, którą wygrała właściwie flota sprzymierzonych.

Komandor Jolivet z wielkim uznaniem mówił o wysoko patriotycznej i pożytecznej działalności Ligi Żeglugi Polskiej, dzięki energicznej pracy, której i społeczeństwo Polskie zaczyna rozumieć, jak to zresztą rozumieją wszędzie, znaczenie posiadania siły morskiej.

Redaktor Z. Dębicki wygłosił przemówienie nawołując obecnych do większego zajęcia się sprawami morza. Zamykając zebranie mec. A. Weydel złożył inż. A. Rylke serdeczne podziękowanie za jego rzeczowy i interesujący referat. W czasie posiedzenia były otrzymane różne wydawnictwa Szkoły Morskiej w Tczewie 1) Praktyka morska, 2) Kosmografia i astronomja—pierwsze książki tego rodzaju drukowane w języku polskim. Autorami ich są profesorowie Szkoły. Demonstrowano również fotografie z pobytu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w Gdyni, fotografie portu w Gdyni, polskich latarni morskich i ro-

## MYSŁI.

Wybrał. J. K.

*Słowo Ojczyzna — ach, to słowo drogie!  
To promień Boży, co do serca świeci,  
To źródło pociech, to i bóle srogie  
Które najwięcej czują polskie dzieci.*  
Juljusz Ligoń.

bót brzegowych, wykonanych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Na następnym zebraniu Ligi dnia 17 października inż. Decjusz wygłosił referat „Łodzie podwodne w czasie wojny na podstawie źródeł francuskich”.

**Czem się żydzi rozkoszują.** Żydowska gazeta „Najes Leben“ w Nr. 221 pisze bardzo charakterystyczne słowa:

„Jeszcze stoimy teraz w samym wirze dzikiego tańca djabelskiego, wokół spadku waluty polskiej i uspokojeni tą orgią, nie, widzimy strasznej przepaści przed naszymi nogami”.

Czego się tak lękają? że „Państwo polskie wejdzie na drogę normalnego rozwoju, a wtedy my żydzi, oderwani od gruntu państwowego ujrzymy ze straszną, dobitnością swą biedę i bezradność!!!” — Kto więc pracuje nad tem, by państwo nasze weszło na drogę normalnego rozwoju? Kto wywołuje ten djabelski taniec wokół spadku waluty?

## Ze świata.

**Podejrzana rejestracja oficerów i urzędn. wojsk. w Rosji.**

Rozkazem piotrogrodzkiego komisarjatu wojny obowiązani są stawić się natychmiast do przeglądu: wszyscy b. oficerowie, urzędnicy wojskowi, jednorocznicy, junrzy dawnej armji rosyjskiej, jak również wojskowi, którzy służyli w armjach „białych” na stanowiskach dowódców liniowych lub w służbie gospodarczej. Oprócz tego stawić się mają do dnia 12 b. m. wszyscy cywili lekarze, farmaceutyci i pomocnicy lekarscy urodzeni w r. 1878 i młodszy.

## Z Kraju.

**Państwowa Rada Emigracyjna.** Państwowa Rada Emigracyjna zbierze się po raz pierwszy w roku bieżącym około 30 b. m. Głównym tematem obrad będzie sprawa konwencji emigracyjnej między Polską a Francją. Udział wezmą przedstawiciele wszystkich klubów sejmowych, odnośnych ministerstw oraz znawcy spraw emigracyjnych. Przewodniczyć będzie minister pracy.

**Ministrowie w Łodzi.** Min. Pracy i Opieki Społ. senator Smólski (ChD), z Min. Przemysłu i handlu w tych dniach udają się do Łodzi, by zbadać na miejscu przyczyny zastoju niektórych fabryk i przedsięwziąć odpowiednie środki dla uruchomienia fabryk i zmniejszenia rzesz bezrobotnych.

**Liga żeglugi polskiej.** 10 paźd. odbyło się w Lidze Żeglugi Polskiej

## Kolegium Kujawskie XX. Salezjanów w Aleksandrowie.

W ubiegłą niedzielę mały Aleksandrow, przedtem pograniczny, był świadkiem podniosłej uroczystości poświęcenia fundamentów nowego gmachu przeznaczanego na internat dla młodzieży szkolnej. Kierownikami zakładu są księża salezjanie, sprowadzeni tu przez pasterza diecezji J. E. ks. Biskupa Zdzitowieckiego z Oświęcimia, którzy pracują tu od lat czterech prowadząc gimnazjum męzkie, obecnie sześć klas normalnych liczące. Inicjatorem zakładu był ks. kan. Szczygłowski, poprzedni proboszcz aleksandrowski, który wniósł tu gmach szkolny, gdzie dotąd gimnazjum się mieści. Nowy budynek tuż obok tamtego położony, ma go uzupełnić i stanowić internat-bursę dla młodzieży gimnazjalnej. Każdy kto rozumie potrzebę tego rodzaju zakładów, gdzie młodzież nasza może nie tylko się uczyć i zdobywać świadectwa maturalne ale kształcić się pod hasłem Boga i Ojczyzny i urabiać w niem swe dusze na przyszłych budowniczych nowej Polski, oceni jego wartość i pożytek.

W piękny i pogodny dzień jesienny po odprawionem nabożeństwie dla młodzieży szkolnej i drugim — sumie w miejscowym kościele, wyruszyliśmy uroczystą procesją do gmachu gimnazjalnego na drugim prawie końcu miasteczka położonego. Dostojnemu Celebransowi ks. Biskupowi Zdzitowieckiemu towarzyszył starosta nie-szawski p. Dzwonkowi wraz z przedstawicielami władz i urzędów, p. prezydentem miasta p. Dziewulskim, oraz stowarzyszeń miejscowych, licznych koleżników, straży ogniowej i mieszkańców, przy dźwiękach orkiestry i śpiewu „Kto się w opiekę”.

Fundamenty nowego gmachu na parę łokci już nad ziemią wzniesione, pokryte były pomostem i ustrojone zielenią z ołtarzem przerworycznym na środku. Tu Ks. Biskup odmówił modlitwy poczem pokropił mury wodą święconą. W dłuższym przemówieniu dał następny wyraz swej serdecznej radości, że może pobłogosławić to dzieło uzupełniające szkołę polską i katolicką, tak potrzebną w czasach obecnych. Opowiedział dzieje przed wojną przez ks. kan. Szczygłowskiego, obecnego na uroczystości, wyrażając mu swą wdzięczność i uznanie. Gmach szkolny wybudował ks. Szczygłowski z ofiar okolicznych mieszkańców z niemalym trudem, a był on prawie na wykończeniu gdy wybuchła wojna. Niemcy okupanci chcą skorzystać z gmachu przyczynili się do jego wykończenia, licząc snąc na to, że pograniczny i nieopodal fortecy, Torunia położony Aleksandrow, gdy pozostanie przy nich na pewno. W wykończonym budynku założyli swój „Sodatenheim”, w którym urządzili nawet kinematograf w obszernej sali, urządzenie której pozostawić musieli w panicznym odwrocie w listopadzie 1918 roku.

Gmach wraz z gimnazjum i zarządem parafji miejscowej przejęli przed czterema laty O. O. Salezjanie i nie tylko utrzymują nadal tą placówkę oświatową w duchu religijno narodowym, ale wciąż ją rozwijają i rozszerzają. Rozumiejąc jak ważną jest rzeczą zapewnienie młodzieży szkolnej pomieszczenia, w którymby ona znalazła nie tylko utrzymanie, ale i opiekę oraz kierownictwo, przystąpili obecnie do budowy bursy-internatu. Plany budowli zapowiadają piękny gmach dwupiętrowy o 14 oknach frontu, 47 metrów długi i 22 metry szeroki, sympialnie. sale do nauki, rekreacji i t. p. zawierający. Bursa połączona będzie

krytym korytarzem z gmachem szkolnym, stanowiąc całość, którą rzadko która szkoła u nas poszczycić się może. Bursa pomieścić może 200 wychowalców, co umożliwi umieszczenie wszystkich gimnazjistów nie mających rodziców na miejscu. Będzie to wielkim udogodnieniem dla rodziców całego powiatu niezawskiego, dotąd to jedno tylko gimnazjum posiadającego.

Ks. Salezjanie, którzy powstanie swoje przed laty pięćdziesięciu zawdzięczają wielkiej pamięci błogosławionemu O. Don Bosco w Turynie, od lat 25 pracują na ziemiach polskich. W Oświęcimiu w Małopolsce posiadają zakłady wychowawcze z którego wyszły już całe tysiące młodzieży kształconej przeważnie zawodowo, we wzorowo urządzonych warsztatach i pracowniach.

Podobne zakłady wychowawcze posiadają w Przemyślu, w Kielcach, Warszawie gdzie objęli znane zakłady ks. Siemca na Powiślu; w Różanymstoku pod Grodnem, Antoniewie pod Poznaniem, gdzie prowadzą duży zakład wychowawczy, wzniesiony przez rząd niemiecki przed samą wojną i w Łodzi gdzie utrzymują szkołę rzemiosł przekazaną im przez fabrykę Gayera. W diecezji naszej istnieje nadto drugi ich zakład wychowawczy dla dzieci repatriantów, w słynnym opactwie cysterskim w Łądzie (pow. Słupski).

Polscy Salezjanie z Oświęcimia nie zadawałają się jednak tą błogosławioną działalnością, ale idą dalej dokąd tylko los licznych polskich tułaczów rozrzucił za chlebem.

Są w Ramsay pod New Yorkiem, gdzie mają szkołę wyższą (High School) uznaną przez rząd amerykański, w którym kształcą się przeszło sto polskiej młodzieży, drugą podobną w Paranie Brazylii, Adampolu pod Konstantynopolem, gdzie książę

Adam Czartoryski po r. 31 założył kolonję polską, wreszcie w Londynie gdzie utrzymują kościółek polski św. Kazimierza.

Takiemu to zgromadzeniu oddał ks. biskup Zdzitowiecki fundację ks. Szczygłowskiego, którą ten aktem rejentalnym przekazał biskupom włocławskim. Do tej strony działalności Salezjanów, godnych następców u nas Pijarów z ks. Konarskim i Komisję edukacyjną, postaramy się jeszcze obszerniej na łamach „Słowa Kujawskiego” powrócić.

Tu wspominamy tylko, że szczęściu ks. salezjanów w Aleksandrowie Kujawskim pracuje z całym wysiłkiem i poświęceniem aby zbożne swe dzieło fundacji „Kolegium Kujawskiego” do skutku doprowadzić. Pomoc im się należy, nie tylko ze strony mieszkańców, ale i całych Kujaw, żyznych i bogatych, a tak jak cała Polska, szkół i zakładów wychowawczych w duchu chrześcijańskim i narodowym pilnie potrzebujących.

Na zakończenie wspomniemy, że salezjanie we wszystkich swoich zakładach różnego typu, ze szczególnem zamiłowaniem uprawiają naukę muzyki i śpiewu. Szkoły ich celują dobrmi orkiestrami i chórami. Byliśmy tego świadkami na uroczystości niedzielnej, która zakończona została wieczornym koncertem. Oprócz części deklamacyjnej, poprzedzonej interesującym przemówieniem inspektora szkolnego p. Wójtowicza, wysłuchaliśmy całej dwuaktowej opery, przez włoskiego kompozytora Soffrediniego, specjalnie dla młodzieży męskiej ułożonego, pod tytułem „Mały Haydn”. Uwerturę do niej i akompaniament odegrała zakładowa nauczycielka muzyki p. Trzcieniecka, b. artystka opery dreźnieńskiej.

Ks. R. F.

# Co niesie dzień?

Październik

18

CZWARTEK

Dziś: Łukasza Ewangelisty.  
Słow.: Bratumiła.  
Jutro: Piotra z Alkant., Ferdyn.  
Wschód słońca o g. 6.05  
Zachód o g. 16.45  
Wsch. księżycy o g. 14.14  
Zachód o g. 24.

**Spostrzeżenia Stacji Meteorologicznej we Włocławku.**

Październik	godzina	ciężnienie powietrza w m/m 700+	temperatura w stopn. Celsjusza	zachmurzenie nie nieba 0-10	Kierunek i szybkość wiatru w mtr/sek.
16	21	56,6	5,0	3	C — 0
17	7	56,4	4,6	10	C — 0
17	13	58,0	10,0	10	SW — 1

W dniu 16 paździer. najwyższa temperatura wynosiła 8,6°, najniższa 3,4°. Opadu nie było.

**Nabożeństwo.** W dniu 17 b. m. odbyło się w kościele św. Jana nabożeństwo żałobne za poległych w Cytadeli. Sklepy od godz. 9—11 były zamknięte.

**„Akademia na cel młodzieży japońskiej.** Dn. 17 b. m. o godz. 7<sup>1/2</sup> pp. w sali aktowej gimn. Państwowego odbędzie się akademja na cel wyżej wspomniany. Akademja ta zorganizowana z inicjatywy prof. Puzyńskiego i staraniem uczni G. Z. K. Program składać się będzie z odczytu prof. Puzyńskiego na temat: „Trzęsienie ziemi”, wrażenia osobiste: dalej z utworów muzycznych, o charakterze wschodnim, oraz deklamacji. Sądymy, że gród Władysławowy poprze ten szlachetny zamiar naszej młodzieży, chcąc wykazać swe współczucie młodzieży japońskiej, która znajduje się w ciężkich warunkach po niedawnej wielkiej katastrofie. Na zakończenie akademji zostanie odegrany hymn japoński, przez orkiestrę symfoniczną. Szczegóły podane będą w programach malowanych w stylu japońskim. Nadmienić należy, że do Konsulatu japońskiego w Warszawie przesłana będzie księga pamiątkowa opatrzona podpisami profesorów i uczniów.  
G. Z. K.

**Zespół artystów operetki warszawskiej** z p. Wojnarowską, Meleńską i Szczykłą daje dwa wieczory pieśni kierując się jednak serdeczną troską dla ofiar wybuchu w Cytadeli dają 10% od biletów i całkowity dochód ze sprzedaży programów na cele tych ofiar. A nawet wystąpią ze śpiewami w czasie nabożeństwa żałobnego za ofiary wybuchu. Niechże więc społeczeństwo nasze również serdecznie poprze występy artystyczne humanitarnych artystów i licznie popieszy do teatru „Nowości” w dniu 17 października r. b. o godz. 8 wiecz.

**Referat o Japonji** wygłosi p. Wacław Sieroszewski w czwartek o godz. 8 wiecz. w sali teatru Nowości.

**Posiedzenie.** Dnia 22. X. b. m. przy ul. 3 go Maja w Starostwie odbędzie się posiedzenie Sejmiku o g. 12 w południe pod przewodnictwem p. starosty Olszewskiego. Omawiane będą sprawy aktualne.

**Gwiazda Syberji.** Jak już na tem miejscu donosiliśmy ruchliwa sekcja dramatyczna Stow. młodz. katolickiej „Spójnia” wystawia w przyszłą niedzielę na rozpoczęcie sezonu zimowego w sali teatru „Polonia” dramat historyczny osnuty na tle przesładowań wszystkiego, co polskie, przez władze zaborcze. Próby pod fachowym kierownictwem p. dyr. Jaśkiewicza dobiegają już końca. W głównej roli Olgi, córki komendanta twierdzy syberyjskiej, generała Tatrowa, wystąpi p. St. Jaśkiewiczowa. Bilety wcześniej nabywać można u druhów i druhien Stowarzyszenia. Nie wątpimy, ani na chwilę, że szan. społeczeństwo m. Włocławka poprze czynnie wysiłki naszej młodzieży, a tym sposobem zachęci młodzież pociągając

do coraz to intensywniejszej pracy w organizacjach młodzieży pracującej. Początek przedstawienia o godz. 7<sup>1/2</sup> wieczorem. Szczegóły w afiszach.

**Zebranie organizacyjne kujawskiego Koła Ligi Obrony powiatowej Państwa.** W czwartek 11 b. m. w lokalu kujawskiego Stowarzyszenia techników odbyło się zebranie organizacyjne kujawskiego Koła Ligi Obrony powiatowej Państwa. W zebraniu uczestniczyli: z ramienia Komitetu Organizacyjnego p. P. Kowalewski i p. K. Pieszkański, z ramienia kuj. Stow. techników p. A. Lewicki, p. J. Dobrzelecki i p. F. Mańkiewicz. P. Pieszkański zawiadomił zebranych o zawiązaniu się Komitetu Organizacyjnego Kujawskiego Koła L.O.P.P. Wobec równoległego zainicjowania takiejże akcji przez kuj. Stow. techników postanowiono dla dobra sprawy obie akcje zjednoczyć przez włączenie kuj. Stow. techników w osobie jego zarządu do Komitetu Organizacyjnego. Zebrani już jako jednolity Komitet organizacyjny uchwalili: 1) dla zainteresowania szerszego ogółu akcją Koła Ligi i jego zadaniami urządzi odczyt na temat stanu lotnictwa i jego roli w obronie Państwa; do wygłoszenia odczytu zaprosić inż. pilota M. Bogatyrowa 2) wkrótce po odczycie zwołać ogólne zebranie.

**„Czysto polskie” firmy.** Pośród firm handlowych i przemysłowych w mieście naszym wiele jest firm żydowskich, ukrywających się pod nazwiskami czysto polskimi lub pod różnymi nazwami neutralnymi, a mianowicie:

- Ul. Brzeska 18 — Ignacy Koniński — skład żelaza; ul. Piekarska 13 — „Marja” ubiory; ul. 3 go Maja nr. 5 L. Michałowski — konfekcja; nr. 8 L. Strykowski — galanterja; nr. 8 „Grand Cafe” — kawiarnia; nr. 12 Leszczyński — skład sukna; nr. 15 S. Witkowski — ubiory; nr. 24 J. Dabiński — galanterja; nr. 24 Dziegański — skład drożdży; nr. 24 H. Lepkowski — galanterja; nr. 26 M. Czarnobroda — galanterja; (w soboty otwarty); nr. 30 „Ekonomia” towary kolonialne; nr. 37 „Tani Sklep” Jabłoński; nr. 38 J. N. Kruszyński — wyroby tabaczne, ul. 3 go Maja róg Cyganki — „Światło” — elektryczne przrządy; nr. 27 Mielżyński — farby; ul. Cyganka; nr. 15 Popiołek — tow. kolonialne; nr. 17 „Moderne” — kapelusze; nr. 17 U. Niemcow — skład nici; Nowy Rynek nr. 8 „Hygiena” skład apteczny; ul. Tumska nr. 5 W. Gutowski — zakład przewozowy; ul. Kościuszki nr. 5 Kino — przybory techniczne; ul. Złota nr. 1 — „Piekarnia Kujawska”; Kino-teatr „Sfinks” przy ul. 3 go Maja.

**Drożyzna.** Z powodu podrożenia mydła pralnie podniosły cenę o 300% za pranie i prasowanie.

**Podrożenie cen w cukierniach i kawiarniach** o 40%.

**Z sądu.** Sąd Pokoju I-go okręgu miasta Włocławka rozpatrywał sprawę karną wróżki Eug. Dej zamieszkałej przy ul. Gęsiej. Sąd po wysłuchaniu świadków skazał ją na 3 miesiące więzienia na mocy art. 591.

**Jest do odebrania** w urzędzie śledczym przy ul. Stodólnej chustka szalówka w pasy kolorowe.

## Z OKOLIC.

**Poświęcenie szpitala fundacji hr. Skarbków w Osiecinach.** W ubiegłą niedzielę dn. 14 b. m. odbyło się poświęcenie szpitala w Osiecinach z fundacji Józefa i Karoliny hr. Skarbków. Ofiarnie ci obywatela zapisali dobra Osiecin na cele filantropijne, zastrzegając między innymi legatami otwarcie szpitala w Osiecinach.

Szpital na 12 łóżek miał według myśli fundatorów obsługiwać służbę folwarczną i ludność ubogą. Kuratorem zapisu jest poseł Marylski. Myśl fundatorów nie mogła być urzeczywistniona z powodu zdewastowania majątku. Dopiero energiczna go-

spodarka administratora dóbr Osiecin, p. Święcickiego, umożliwiła wykonanie woli testatorów. Budynek szpitalny postawiony przed wojną pod lasem obecnie wykończony i zapatrzony w utensylja szpitalne sprawa przyjemne wrażenie. Składa się z 14 salek, mieszczących 8 łóżek oraz 4 łóżka dla podejrzanych o choroby zakaźne; posiada wanny, stół operacyjny i narzędzia lekarskie; przy szpitalu jest stale akuszerka-felczerka. Lekarzem szpitala został dr. A. Olbrycht.

Poświęcenia dokonał ks. kanonik Majewski z Kościelnej Wsi w asystencji miejscowego proboszcza, ks. Matuszewskiego. Po poświęceniu przemawiali ks. kanonik Majewski, kurator poseł Marylski dr. Olbrycht, dr. Piasecki, prezes Rady Miejskiej, dr. Barcikowski w imieniu Kujawskiego Stowarzyszenia Lekarzy dr. Kunczyński z Brześcia Kui. w imieniu najbliższego Oddziału Czerwonego Krzyża. Na poświęcenie zebrało się wiele ludu okolicznego i ziemian. Nowopowstałej instytucji życzymy pożytecznej pracy dla dobra cierpiącego ludu wiejskiego i pomyślnego rozwoju.

Dr. P. O.

## TELEGRAMY.

### Wzrost drożyzny w Poznaniu.

POZNAŃ, 17. X. (Pat.) Komisja wojewódzka dla badania kosztów utrzymania orzekła na ostatnim swem posiedzeniu, że wzrost kosztów utrzymania podniósł się w pierwszej połowie października o 91,49 procent w stosunku do ubiegłego miesiąca.

### Rozruchy w Niemczech.

BERLIN, 17. X. (Pat.) W poniedziałek doszło do poważnych rozruchów w różnych dzielnicach miasta. Tłum bezrobotnych zaatakował policję. Wojsko musiało przyjść policji z pomocą. Również z całego kraju nadchodzą wiadomości o rozruchach. Do burzliwych wyroczeń doszło w: Hannoverze, Hamburgu, Brunswiku, Halberstacie, Frankfurcie nad Menem, Moguncji, Weiningen, Mannheim, Lipsku i Neustacie (na terytorjum okupowanym). W tej ostatniej miejscowości rozruchy miały krwawy przebieg. Jest wielu rannych.

KRÓLEWIEC, 17. X. (Pat.) Z powodu braku środków żywności na targu przyszło kilkakrotnie do bójek. W Braunsbergu wybuchły na tle drożyznianem poważne rozruchy; tak samo w Malborgu.

BERLIN, 17. X. (Pat.) W całym państwie niemieckim mnożą się rozruchy. W wielu miejscowościach doszło znowu w poniedziałek wieczorem i w ciągu nocy wczorajszej do starć bezrobotnych i komunistów z policją.

BERLIN, 17. X. (Pat.) Komuniści, którzy z powodu zakazu policji nie mogli odbyć kongresu w Hamburgu, postanowili zebrać się potajemnie w miejscowościach Hildesheim i Alfeld. Policja jednak, dowiedziawszy się o tym zamiarze, zaarrestowała w Hildesheim 72 i w Alfeld 30 komunistów, oraz skonfiskowała obszerny materiał polityczny, między innymi plany mobilizacyjne.

BERLIN, 17. X. (Pat.) Według doniesienia „Vossische Zeitung”, między demonstrującymi bezrobotnymi a policją w Mannheim doszło do starcia, przytem dwie osoby zabito.

KOLONJA, 17. X. (Pat.) W poniedziałek doszło do zaburzeń i rabunków w Kolonji. Interwenującą policję tłum obrzucił kamieniami oraz dał do niej strzały. Policja użyla

broni, zabijając jedną, a raniąc dwie osoby. Na targu była doszło do krwawych bójek między rzeźnikami a handlarzami bydła.

BERLIN, 17. X. (P. A. T.) Rząd Rzeszy zatwierdził rozkaz komendanta saskiego obwodu Reichswehry, rozwiązujący bojówki proletariackie w Saksonji. Komunikat urzędowy zawiadamia, że władze są zdecydowane utrzymać porządek w Saksonji, a w razie potrzeby wzmocnić stacjonowane tam oddziały wojskowe.

KRÓLEWIEC, 17. X. (P. A. T.) Dziennik komunistyczny „Echo des Ostens” zawieszono. Drukarnię pisma opieczetowano. Jednocześnie dokonano aresztowania przywódców komunistów w Królewcu i Dashomen.

### Ceny chleba w Berlinie.

BERLIN, 17. X. PAT. Cena chleba podskoczyła o 300 milionów na 480 milionów marek.

### Oszczędność w Niemczech.

BERLIN, 17. X. (A.W.) Prezydent Rzeszy niemieckiej wystosował do kanclerza Stesemanna pismo, w którym zawiadamia go, że ze względu na przykre położenie finansowe kraju rezygnuje z połowy swoich wydatków reprezentacyjnych.

### Mowa Milleranda.

PARYŻ, 16 X. (P.A.T. Prezydent Millerand wygłosił wczoraj drugie przemówienie w Louviers. W przemówieniu tem prezydent powiedział między innymi: Francja nie wysunęła nigdy żądania niemożliwego do przyjęcia. Wszystkie dotychczasowe rządy we Francji czyniły wszystko, co było w ich mocy, aby osiągnąć porozumienie z Niemcami, ale natrafiały zawsze na złą wolę tak widoczną i tak nieulegającą żadnej wątpliwości, że zmuszeni byliśmy w brew naszej woli uciec się do przymusu, t. j. wzięcia zastawów, których wyzbędziemy się jedynie wtedy, gdy dług niemiecki będzie całkowicie spłacony.

### Nota szwajcarska.

BERN, 17 października. (P.A.T.) Związkowa rada szwajcarska w nocy, wystosowanej do rządu francuskiego, wystąpiła z propozycją przekazania trybunałowi międzynarodowemu w Hadze lub innej instancji rozjemczej sporu, wywołanego decyzją Francji skasowania równoległych stref celnych w kantonie genewskim.

### W Grecji.

LONDYN, 17 października. (P.A.T.) „Daily Express” donosi z Aten, że rząd rewolucyjny postanowił zgłosić dymisję. Na miejsce jego utworzony będzie gabinet neutralny z Politisem, jako prezesem ministrów na czele. Gabinet ten pozostanie przy władzy aż do ukończenia wyborów do parlamentu.

### Bojkot towarów angielskich.

BOMBAY, 17. X. Pat. Rada miejska uchwaliła olbrzymią większością wniosek, stawiający na indeksie wszelkie towary pochodzenia angielskiego.

### Przeciwko handlowi z Rosją sowiecką.

LONDYN, 17. X. (Rps.) Z New Yorku komunikują, że amerykański kongres federacji pracy w Portlandzie po dłuższych debatach odrzucił uchwałę, zalecającą rządowi Stanów Zjednoczonych oficjalne uznanie rządu sow. i wznowienie z nim stosunków.

# Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych

## ODDZIAŁ w Włocławku

niniejszem podaje do wiadomości właścicieli nieruchomości wiejskich i miejskich, położonych w powiatach: Gostyńskim, Kutnowskim, Lipnowskim, Nieszawskim, Płockim, Rypińskim, Sierpeckim i Włocławskim, że w związku z dalszą dewaluacją pieniądza Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych z dn. 1 października r. b. dla budowli podlegających przymusowi ubezpieczeniowemu w myśl Ustawy Sejmowej z dnia 23. VI. 1922 r. ustanowiła powszechną podwyżkę sum oszacowania i ubezpieczenia do wysokości 100.000 Mk. za 1 rb. przedwojennego.

Włocławek, 10. X. 1923 r.

Od tego też terminu i w tejże relacji instytucja będzie wypłacała odszkodowanie za wynikię pogorzele.

P. D. U. W. jako instytucja opieki społecznej przyjmuje także budowle do ubezpieczenia w rzeczywistej ich wartości, lecz tylko na piśmie zgłoszony do Dyrekcji wniosek ubezpieczonego.

Rok operacyjny liczyć się będzie od 1.X 23 do 1.X 24. r.

Składka ubezpieczeniowa od budowli w m. Włocławku położonych, obliczona za czas od 1.X 1922 przy relacji 1250 Mk., od 1.IV 1923 r. przy relacji 7.500 Mk. i od 1.X 1923 r. przy relacji 100.000 Mk. za 1 rb., będzie pobrana w grudniu r. b.

Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych Oddział w Włocławku.

### Dział sportowy.

#### Wyjazd lwowskiej „Pogoni” do Włoch.

W listopadzie, b. r. wyjeżdża lwowska „Pogoń” (Faworyt na zdobycie po raz drugi w r. b. tytułu mistrza Polski) do Włoch. Spodziewamy się, że wyjazd naszego przypuszczalnego mistrza będzie bardziej udanym, od ekspedycji tegoż klubu do Jugosławii, lub Cracovii do Hiszpanii. Obecna wysoka forma naszej sympatycznej drużyny daje nam gwarancję, że honoru polskiej piłki nożnej potrafi z godnością obronić.

**Najbardziej wszechstronnie rozwiniętym lekkim atletą**, jest obecnie obok Klumberga Estończyka (znanego z zeszłorocznych zawodów w Warszawie), Norweg Hoff, który osiągnął w niektórych konkursach lekkiej atletyki wyniki, o jakich naszym atletem zdaje się i za lat 10 śnić się nie będzie. Posiada on dwa rekordy światowe: skok o tyczce 421 ctm. (na treningach 435 ctm., zaś na zawodach w Pradze 400 ctm. w długich spodniach i swetrze), oraz w biegu na 500 mtr. 1 m. 0,5 sek. Prócz tego posiada następujące oficjalne wyniki: 100 mtr. — 10,8 sek., 200 mtr. — 22,5 sek., 400 mtr. — 49,7 sek., 800 mtr. — 1 m. 55,9 sek.; skok w dal — 7,32 mtr., trójskok — 14,29.

#### Ćwiczenia artyleryjskie w szkołach.

W ubiegłym tygodniu uruchomione zostały ćwiczenia artyleryjskie oraz konnej jazdy dla uczniów tuł. gimn. państwowego, oraz gimn. im. Długosza. Ćwiczenia powyższe odbywać się będą w Dyonie tuł. artylerji, dzięki życzliwemu poparciu p. mjr. Zukotyńskiego, oraz użyczeniu koni i sprzętu artyleryjskiego. Uczniowie obydwu wyżej wymienionych uczelni uczęszczać będą na ćwiczenia te raz tygodniowo, w ilości 30 uczestników z każdej szkoły; a po przejściu całego kursu, (skrótowego) przyjdzie kolej na następną trzydziestkę. Wten sposób wszyscy starsi uczniowie wyższych klas gimn. Państwowego, oraz gimn. im. Długosza, będą mieli możliwość zaznajomić się z głównymi elementami służby artyleryjskiej i konnej jazdy. Nie wątpimy, że ćwiczenia te w znacznej mierze wpłyną na rozwój fizyczny (tak bardzo zaniebany) naszej młodzieży. Z drugiej strony mamy nadzieję, że młodzież ta, pojmując znaczenie swego rozwoju fizycznego, oraz znaczenie i ważność przysposobienia rezerw — rzecz tę traktować będzie wprawdzie jako sport i rozrywkę, ale jednak bardzo poważnie.

### Podwyższenie normy ubezpieczeniowej w P. D. U. W.

Zarząd Główny Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, w której ubezpieczone są przymusowo wszystkie budowle, wobec dalszego zmniejszenia się wartości marki zarządził ogólne podwyższenie sum ubezpieczenia budowli od 1 października r. b.

Dotychczasowe szacunki ustalone w kwietniu r. b. według obliczenia 7.500 mk. za 1 rb. przedwojennego, nie odpowiadają już wcale cenom dzisiejszym. A więc ubezpieczenie w dalszym ciągu na tak niskie sumy nie spełniałoby swego najważniejszego zadania, ponieważ w razie pożaru pogorzelec nie mógłby się odbudować za otrzymane odszkodowanie.

Chcąc poprawić taki stan rzeczy, Zarząd P. D. U. W. przerachował od dnia 1 października wszystkie sumy ubezpieczenia budowli, licząc za 1 rb. przedwojennego 100.000 mk., czyli, że za pogorzele, powstałe od dnia 1 października r. b., pogorzecy otrzymywać będą odszkodowanie, płacone tak samo po 100.000 mk. za 1 rb.

Jednocześnie z przerachowaniem sum ubezpieczenia do urzędów gminnych zostają przesłane nowe rejestry na odpowiednio zwiększoną składkę, którą obliczono za czas jednego roku, czyli od 1 października 1923 r. do 1-go października 1924 r.

Urzędy gminne otrzymały polecenie, aby natychmiast przystąpiły do poboru składki, gdyż od tego zależy szybka wypłata odszkodowań pogorzecy, a każdemu dziś wiadomo, co znaczy otrzymać pieniądze zaraz po pożarze.

Dlatego na wezwanie władzy gminnej każdy właściciel budowli winien od razu wpłacić należną składkę ogólną — pamiętając, że dobre ubezpieczenie leży w jego własnym interesie.

### OFIARY.

Na rodziny oliar katastrofy w Warszawie X. S. W. 70.000 mk.

Firma „Kazimierz Ossowski i Ska”. 1.000.000 mk. (jeden milion).

Na dzieci Japonji, dzieci szkoły Fabrycznej Brześć Kuj. Mk. 600.000.

Otrzymane jako mieszkaniowe za kwartał III r. b. od Magistratu m. Włocławka Mk. 25.000, przeznaczam na nędzę wyjątkową do uznania Redakcji. Antoni Sławiński.

**Ogłaszajcie się w Słowie Kujawskim**

### BILANS

Amerykańskiej Sp. Akc. „THE AMERICAN ENGINEERING COMPANY” we Włocławku  
Na dzień 31 grudnia 1922 roku.

#### STAN BIERNY

1. Nieruchomości	2.677.196.—
2. Ruchomości	137.009.—
3. Maszyny pomocnicze i narzędzia	3.036.048.—
4. Surowce	8.314.050.—
5. Wyroby i półwroby	14.892.250.—
6. Narzędzia rolnicze	445.000.—
7. Banki	5.231.339.—
8. Dłużnicy	10.270.949,96
9. Papiery procentowe	652.500.—
10. Weksle w portfelu	2.756.000.—
11. Gotowizna	61.678.—
	<b>48.474.020,96</b>

#### STAN CZYNNY

1. Centrale	3.342.447,25
2. Kapitał zakładowy	8.147.000.—
3. Długi hipoteczne	4.000.000.—
4. Banki	22.259.—
5. Wierzyciele	212.384.—
6. Pożyczka pod zastawione papiery procentowe	2.168.972.—
Zysk netto z 1922 roku	26.793.968,96

48.474.020,96

#### Rachunek strat i zysków po dzień 1 grudnia 1922 r.

Winien		1. Osiągnięty zysk brutto na maszynach i półwrobach.	129.997.222.
Zużyte surowce	57.670.880.—		
Płaca robotników	22.160.820.—		
Płaca majstrów i urzędników	10.414.704.—		
Koszty fabryczne i biurowe	5.299.863,04		
Koszty pomocy lekarskiej	552.718.—		
Koszty generalne	3.268.645.—		
Procenty i różne inne wydatki	630.343.—		
Opisy	443.021.—		
Reparacja budynków, pasów, maszyn, narzędzi i modeli	2.762.460.—		
Czysty zysk netto osiągnięty w 1922 roku	26.793.967,96		
	<b>129.997,4 2.—</b>		<b>129.997.422.—</b>

## Ostromiecko

(dawna Marienquilla)

Słynna polska woda mineralna, naturalna  
alkaliczna, stołowa, wykwinna w smaku.

### Powierzę przedstawicielstwo na Włocławek

dzielnemu, solidnemu fachowcy z branży  
— browarowej lub wód mineralnych. —

Zgłoszenia: Edmund Niedzielski Bydgoszcz, Kwiatowa 9.

126

### OGŁOSZENIA DROBNE.

Lokomobilę 8 konną angielską na kołach sprzedam ul. Chmielna 15

Przyjmę na mieszkanie z całodziennym utrzymaniem. Wiadomość w Administracji Słowa 125

Skradziono książkę wojskową nazwiskiem szereg. Jankowski Kazimierz, zamieszkały w Aleksandrowie Kujawskim u. Żelazna 60.

Zgubiono książeczkę wojskową w Radomiu wydaną przez P. K. U. Włocławek na imię Wacława Krasuckiego. Znalazcą, raczy oddać do policji. 127